

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2
THE RELATIONSHIP BETWEEN SCHOOLS AND COMMUNITIES AFFECTING SCHOOL
ADMINISTRATION UNDER THE KANCHANABURI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

นัฐทิยา วงศ์ระพี¹ และ ประเมศร์ กลิ่นหอม²

Nattiya Wongrapee¹ and Proramet Klinhom²

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี¹⁻²

Educational Administration, Kanchanaburi Rajabhat University¹⁻²

Corresponding Author, Email: Wongrapee@kru.ac.th

วันที่รับบทความ 17 ธันวาคม 2568; วันที่แก้ไข 2 กุมภาพันธ์ 2569; วันที่ตอบรับ 10 กุมภาพันธ์ 2569

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน 2) เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษา และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี ได้ศึกษาแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน การบริหารสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเป็นกรอบการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจำนวน 232 คน วิธีคัดเลือกแบบชั้นภูมิตามพื้นที่จัดการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการถดถอยอย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการประสานความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียน และด้านการให้บริการชุมชน 2) การบริหารสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารทั่วไป และด้านการบริหารวิชาการ และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนอยู่ในระดับมาก จึงส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้านเช่นกัน สามารถทำนายประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาได้ร้อยละ 97.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ดังนั้นผลการศึกษานี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและสนับสนุนการจัดการศึกษาและส่งเสริมความเข้มแข็งของเครือข่ายโรงเรียน-ชุมชน ทำให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพและยั่งยืนมากขึ้น

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์; โรงเรียนและชุมชน; การบริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aims to 1) study the relationship between schools and communities, 2) school administration, and 3) The Relationship building between schools and communities affecting school administrations. It is a mixed-methods research study that examines the concepts of school community relationships and school administration based on the framework of the Ministry of Education. The sample used in this research included administrators and teachers in school administrations under the Kanchanaburi primary educational service area office 2. there were 232 people Using a stratified random sampling method based on the campus. tools used In the research, questionnaire with content Statistics used in data analysis included percentage, mean, and standard deviation. and Simple regression analysis. The findings were as follows: 1) The Relationship between schools and communities. Is at a high level overall, it is found that it is at a high level in every aspect. In order of average, it is public relations, followed by coordination of relations with other agencies, networking of cooperation with the community for student development, and community service. 2) The overall administration of educational institutions. is at a high level. When considering each aspect, it is found that it is at a high level in every aspect, as follows: personnel administration, followed by budget administration, general administration, and academic administration. And 3. The Relationship Building Between Schools and Communities Affecting School Administrations, It can predict the effectiveness of school administration at 97.30 percent with statistical significance.

Therefore, the findings can be used as guidelines for developing school administration by promoting collaboration between schools and communities, encouraging their participation in decision-making and support for educational management, and strengthening school community networks, leading to more effective and sustainable administration.

Keywords: Relationship; Schools and communities; Affecting school administrations

บทนำ

โรงเรียนเป็นหน่วยการศึกษาหนึ่งของสังคมที่ทำหน้าที่หลักในการให้การศึกษาอบรมอย่างเป็นระบบแก่เด็ก เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โรงเรียนจะทำหน้าที่ให้การศึกษาแก่เด็กได้ครบทุกสิ่งทุกอย่างนั้นย่อมเป็นไปได้ เรายอมรับกันว่าการศึกษา คือ การจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก ประสบการณ์ที่เด็กควรได้รับมิใช่มียู่เฉพาะในโรงเรียนเท่านั้น ยังมีอยู่ในที่อื่น ๆ ในชุมชนอีกมาก ชุมชนจึงมีส่วนให้ประสบการณ์ที่เป็นรากฐาน ทางขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและเจตคติ แก่เด็ก (จักรกฤษณ์ จำรัตน์,

2568) ดังนั้นโรงเรียนจะต้องได้รับความร่วมมือจากชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้ตรงตามความต้องการของชุมชน และเหมาะสมกับสภาพทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งยังเป็นการถูกต้องตามระบอบประชาธิปไตยที่ให้ท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอีกด้วย โดยถือว่าโรงเรียนเป็นของประชาชน จัดดำเนินการโดยประชาชนและเพื่อประชาชน ในขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนช่วยจัดกิจกรรมของโรงเรียนเข้าด้วยกัน โดยถือเป็นหน้าที่หลัก (สมพร เพชรประพันธ์, 2568) ผู้รับผิดชอบสามารถปรับประยุกต์ได้ตามความเหมาะสม เช่น อาจใช้กระบวนการพัฒนาคุณภาพ PDCA เป็นกรอบในการดำเนินการก็ได้และสำหรับแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีแนวทางดำเนินการได้ 2 แนวทางหลัก คือ 1) การสร้างความสัมพันธ์โดยตรง ซึ่งมีวิธีดำเนินการ 2 ลักษณะ คือ การนำโรงเรียนออกสู่ชุมชนและการนำชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียน และ 2) การปรับปรุงพัฒนาสถานที่ให้เหมาะสม สวยงามเป็นที่ประทับใจต่อผู้เข้ามาเยี่ยมเยือน เป็นต้น โดยผู้เขียนหวังว่าจะช่วยให้โรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน (ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2560)

ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จึงเป็นความสำคัญอย่างยิ่งแก่ทั้งสองฝ่ายคือประโยชน์กับโรงเรียนและประโยชน์ต่อชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นที่ยอมรับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารโรงเรียน (ขวัญใจ พุ่มโอ, 2562) กล่าวคือ การส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน การสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนา ดังนั้นระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จของโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งอยู่ในฐานะทั้งที่เป็นผู้ให้และผู้รับโดยโรงเรียนจะต้องเป็นศูนย์กลางของชุมชนหรือสังคม และความเป็นเจ้าของร่วมกันกับโรงเรียนยินดีให้การสนับสนุนในกิจการของโรงเรียนและโรงเรียนกับชุมชนต้องเกื้อกูลประโยชน์ร่วมกัน เพื่อจัดและพัฒนาศึกษาให้มีคุณภาพ

การบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนอย่างใกล้ชิด เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาที่ผ่านมา พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนส่วนใหญ่ยังจำกัดอยู่ในระดับการเข้าร่วมกิจกรรมหรือการสนับสนุนทรัพยากรเท่านั้น ยังมิได้มีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจเชิงนโยบายหรือการบริหารจัดการของสถานศึกษาอย่างแท้จริง ขณะเดียวกัน ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวนหนึ่งยังขาดแนวทางเชิงระบบในการบริหารความสัมพันธ์กับชุมชนให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน ส่งผลให้ศักยภาพของชุมชนยังไม่ถูกนำมาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ การศึกษาเชิงประจักษ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนในบริบทของหน่วยงานยังมีจำนวนจำกัด จึงทำให้ขาดข้อมูลเชิงลึกสำหรับใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายอย่างเหมาะสม ด้วยเหตุนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนในบริบทดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเติมเต็มช่องว่างองค์ความรู้และนำไปสู่การพัฒนาการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทพื้นที่อย่างแท้จริง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 (2566) เป็นหน่วยงานทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องกำหนดและแก้ไข

เปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่การศึกษาเป็นเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลงวันที่ 17 สิงหาคม 2553 มีภารกิจในการกำกับ ดูแล ประสาน สนับสนุนการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ให้ประชากรวัยเรียนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง เสมอภาค มีคุณภาพ มีความรู้คู่คุณธรรมและจริยธรรมนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยมีทิศทางการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อนโยบายของรัฐบาลกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการบริหารงานโดยองค์คณะบุคคลที่เรียกว่า คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจตามบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาภาคบังคับ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา โดยมีเป้าประสงค์ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนในสังกัด บริหารจัดการโดยยึดหลักธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมส่งผลต่อการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ความสามารถและมีศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและมีความรู้ตามศตวรรษที่ 21 (วิมลรัตน์ วิโรจน์ไพศาลกุล และ อนุฉัตร ชำของ, 2568) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมุ่งเน้นให้มีการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ควบคู่คุณธรรมตามกรอบของนโยบาย มีความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพให้แก่ผู้เรียน มีการประสานงานความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อมุ่งพัฒนาสถานศึกษา ให้บริการและพัฒนาการศึกษาโดยสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน ดังนั้นการให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชน ไม่ใช่เป็นหน้าที่ของครูในโรงเรียนฝ่ายเดียว โรงเรียนจึงต้องร่วมมือกับชุมชน ให้ประชาชนได้ทราบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ตลอดจนวางแผนการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อถือ ความมั่นใจความนิยมให้เกิดขึ้นในชุมชน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2, 2566)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน โดยมุ่งหวังให้ได้องค์ประกอบความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและการพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารหรือการดำเนินงาน 4 ด้าน ของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการในชุมชน ส่งเสริมความเข้มแข็ง ร่วมใจกันในชุมชนและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2
2. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

จากวิจัยมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน มีรายละเอียดดังนี้

อนวัช รังสรรค์ และพนมพร จันทรปัญญา (2561) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นหนึ่งในภารกิจทางการบริหารการศึกษาของผู้บริหารการศึกษาเป็นการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับชุมชนซึ่งเป็นการดำเนินงานของกลุ่มบุคลากรในสถานศึกษา เช่น ครอบครัวยุทธศาสตร์ชุมชน องค์การวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถานะราชการ องค์การเอกชน และสถาบันอื่น ๆ ซึ่งเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสในประชาชน และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน

ธนากร ไชยนาถ และคณะ (2562) ได้กล่าวไว้ว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นสถานศึกษาที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุดโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาที่อยู่ในชนบทซึ่งการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษา กับชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้การดำเนินงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ

จากวิจัยมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

อรอุมา ไมยวงศ์ (2564) ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนที่เกิดจากความร่วมมือ ร่วมใจในการทำงานของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนเพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพ ผู้บริหารโรงเรียนจะบริหารงานระบบในโรงเรียนผ่านการดำเนินการ 4 ด้าน คือ ด้านงานวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านงานวิชาการ และด้านงานทั่วไป โดยใช้ทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุดเพื่อให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้

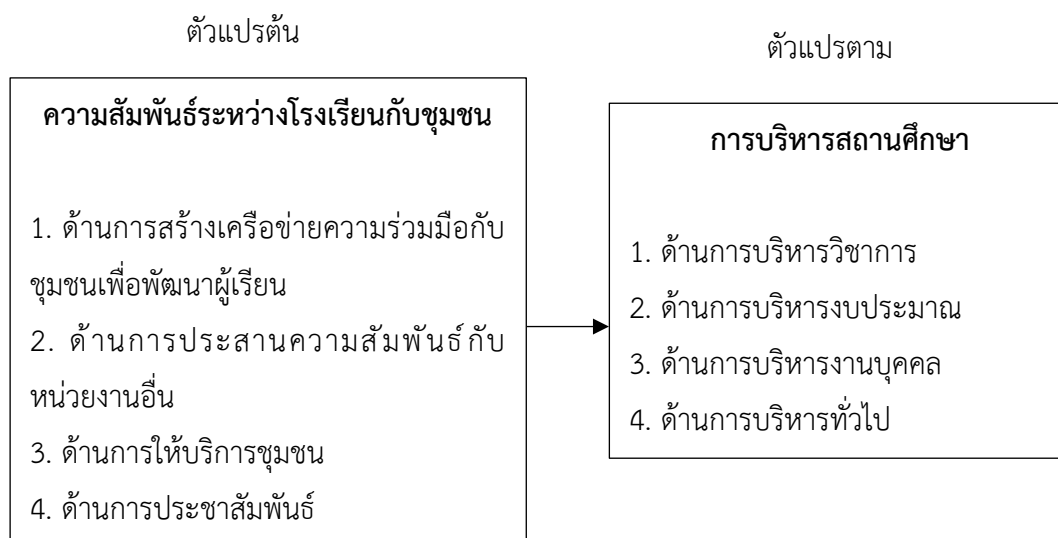
กัญจนพร ศรีมงคล (2565) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การทำงานต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาที่จะทำให้บุคลากรเกิดการรับรู้กระบวนการในการบริหารสถานศึกษา เพื่อสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดความร่วมมือและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่นำไปสู่การดำเนินงานที่ดี และมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์

ไพสิน อินคินันท์ (2562) กล่าวว่า การดำเนินงานร่วมกันของบุคลากรตั้งแต่สองคนขึ้นไปในการขับเคลื่อนภารกิจของสถานศึกษา ครอบคลุมทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหาร ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป โดยมีมุ่งสู่การบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงกำหนดให้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนเป็นตัวแปรอิสระ และการบริหารสถานศึกษา 4 ด้านเป็นตัวแปรตาม ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนมีบทบาทสำคัญต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะด้านการมีส่วนร่วม การสื่อสาร และการสนับสนุนทรัพยากร อย่างไรก็ตาม ยังขาดการศึกษาที่บูรณาการแนวคิดความสัมพันธ์โรงเรียน ชุมชนเข้ากับกรอบการบริหารสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการอย่างเป็นระบบ งานวิจัยนี้จึงนำทฤษฎีและแนวคิดดังกล่าวมาใช้เป็นกรอบในการศึกษา เพื่ออธิบายความเชื่อมโยงของปัจจัยความสัมพันธ์กับกระบวนการบริหารสถานศึกษาในบริบทจริง

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งผู้วิจัยสังเคราะห์จากแนวคิดของรัตนากาญจนพันธุ์ (2556) สมนึก พงษ์สกุล (2556) ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2560) กฤตยา มงคลวงษ์ (2560) อัจฉรา ศรีพันธ์ (2566) และ รอสส์ (Ross, 1976) ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียน ด้านการประสานความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ด้านการให้บริการชุมชน และด้านการประชาสัมพันธ์ สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2553ก) ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากร คือ ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 1,031 คน จากสถานศึกษา จำนวน 101 แห่ง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2, 2567) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 232 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ที่ระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามขนาดสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 1 ชนิด คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถาม เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ คือ เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า ชนิด 5 ระดับ จำนวน 27 ข้อ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ซึ่งมี 4 ด้าน และตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่าชนิด 5 ระดับ จำนวน 26 ข้อ เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา ซึ่งมี 4 ด้าน คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 จำนวน 53 ข้อ และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98 เครื่องมือวิจัยฉบับนี้ได้รับการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ซึ่งมีคุณลักษณะสำคัญ ได้แก่ (1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาและนโยบายการศึกษา (2) ผู้เชี่ยวชาญด้าน

การวิจัยและสถิติทางการศึกษา และ (3) ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ตรงในการบริหารสถานศึกษาหรือการทำงานร่วมกับชุมชน นอกจากนี้ ผลการตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย พบว่าค่าความเชื่อมั่น (Reliability) อยู่ในระดับสูงมาก สะท้อนให้เห็นว่าเครื่องมือมีความสม่ำเสมอในการวัด ข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการถดถอยอย่างง่าย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน จำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และภาพรวม โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในภาพรวมและรายด้าน ดังตาราง 1

ตาราง 1 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ในภาพรวม

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ในภาพรวม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียน	4.42	0.52	มาก
2. ด้านการประสานความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น	4.43	0.51	มาก
3. ด้านการให้บริการชุมชน	4.42	0.48	มาก
4. ด้านการประชาสัมพันธ์	4.44	0.50	มาก
รวมเฉลี่ย	4.43	0.47	มาก

ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยคือ ด้านการประชาสัมพันธ์ ($\bar{x}=4.45$) รองลงมา คือ ด้านการประสานความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ($\bar{x}=4.43$) ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียน ($\bar{x}=4.42$, S.D.=0.52) และด้านการให้บริการชุมชน ($\bar{x}=4.42$, S.D.=0.48)

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการวิเคราะห์การบริหารสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในภาพรวม และรายด้าน ดังตาราง 2

ตาราง 2 การบริหารสถานศึกษา ในภาพรวม

การบริหารสถานศึกษา ในภาพรวม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านการบริหารวิชาการ	4.39	0.48	มาก
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	4.42	0.52	มาก
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	4.44	0.50	มาก
4. ด้านการบริหารทั่วไป	4.41	0.47	มาก
รวมเฉลี่ย	4.42	0.46	มาก

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X}=4.44$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{X}=4.42$) ด้านการบริหารทั่วไป ($\bar{X}=4.41$) และด้านการบริหารวิชาการ ($\bar{X}=4.39$)

3. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 3 ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์สถิติถดถอยอย่างง่าย ดังตาราง 3

ตาราง 3 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา

ตัวแปรพยากรณ์	b	β	t	Sig.
ค่าคงตัว (constant)	0.113	-	2.36**	0.019
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน (x)	0.972	0.986	90.41**	0.000
R= 0.986 $R^2= 0.973$ F= 8175.27 ** Sig.= 0.000				

ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย สามารถนำมาสร้างสมการถดถอยในรูปของคะแนนดิบ ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.113^{**} + 0.972^{**}X$$

และสมการถดถอยในรูปของคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Z_{\hat{Y}} = 0.986^{**}Z_x$$

โดยสามารถพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา ได้ร้อยละ 97.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากสมการพยากรณ์แสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน (X) เปลี่ยนไป 1 หน่วย คะแนนเฉลี่ย ส่งผลให้การบริหารสถานศึกษา (Y) เพิ่มขึ้น 0.973 หน่วยคะแนนเฉลี่ย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสะท้อนถึงความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมากตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีการประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อชี้แจงนโยบายและประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียน รับฟังความคิดเห็นของชุมชนเพื่อพัฒนาปรับปรุงการจัดทำสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ในการเผยแพร่ข่าวสาร ข้อมูลออนไลน์กิจกรรมของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีการติดต่อสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยสอดคล้องกับการวิจัยของจิวิรัตน์ ไชยสิทธิ์ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนพระแสงวิทยา ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และตรงกับงานวิจัยของกัญญ

จนพร ศรีมงคล (2565) วิจัยเรื่อง การสร้างสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เช่นกัน

2. การบริหารสถานศึกษา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีการบริหารให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนางานและการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประสานงานกับเครือข่ายการศึกษาเพื่อความร่วมมือและช่วยเหลือกัน ในการส่งเสริมงานการศึกษาอีกทั้งสนับสนุนให้ใช้ข้อมูลและสารสนเทศที่ดีและถูกต้องเพื่อการตัดสินใจในกระบวนการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ กัญจนพร ศรีมงคล (2565) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและการบริหารการศึกษา เป็นกระบวนการที่เป็นภารกิจหน้าที่หลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผนและเทคนิคต่าง ๆ เป็นการบริหารจัดการของผู้มีความรู้ความสามารถ มีความเข้าใจในด้านการศึกษาดำเนินงานด้วยวิธีการบริหารจัดการที่เป็นระบบมีขั้นตอนมีทิศทางและวิธีการดำเนินการที่สนับสนุนให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งตรงกับงานวิจัยของไกรพล คำนาค (2561) ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และตรงกับงานวิจัยของอชิรญาณ คุชบาล (2561) ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษา ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนที่ส่งผลต่อการบริหาร พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา สามารถพยากรณ์การบริหารสถานศึกษา ได้ร้อยละ 97.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนมีผลกระทบโดยตรงต่อการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการบริหารงบประมาณ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูได้เปิดโอกาสรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากชุมชน มีการวางแผนและสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนร่วมกัน และมีการกำหนดนโยบายร่วมกับชุมชน และมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีร่วมกันตรวจสอบติดตามประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและมีการจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นระบบ และขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานอื่นเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง แม้ผลการวิจัยจะพบความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างในบริบทเฉพาะของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ดังที่ กัญจนพร ศรีมงคล (2565) ได้กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์ชุมชน เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีร่วมกันของโรงเรียนและชุมชนเพื่อช่วยกันสนับสนุนการศึกษา เผยแพร่แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นร่วมกันวางแผนแนวทางจัดการศึกษา ให้ได้ประสิทธิผลตามความต้องการของคนในชุมชนตลอดจนการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะช่วยให้ความเข้าใจอันดีต่อกัน ช่วยให้การราบความเคลื่อนไหวหรือความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับทั้งสองฝ่ายช่วยลดและแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างกันและช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ ซึ่งตรงกับงานวิจัยของขวัญพิชชา มีแก้ว (2562) ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และตรงกับงานวิจัยของกัญจนพร ศรีมงคล (2565) วิจัยเรื่อง

การสร้างความสัมพันธ์ชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปองค์ความรู้

จากงานวิจัยครั้งนี้ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ได้องค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับ 1) รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนที่ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาในบริบทจริง 2) พัฒนานวัตกรรมเชิงกระบวนการเป็น “แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้เครือข่ายโรงเรียน-ชุมชน” ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ 3) ค้นพบกลไกความร่วมมือที่ช่วยเชื่อมโยงการตัดสินใจของผู้บริหารกับความต้องการของชุมชน 4) เสนอแนวปฏิบัติที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนของเครือข่ายโรงเรียน ชุมชน และ 5) เป็นต้นแบบในการนำผลวิจัยไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในระดับพื้นที่และระดับนโยบาย โดยผู้วิจัยสามารถสร้างเป็นภาพ ดังนี้

ภาพที่ 2 สรุปองค์ความรู้จากข้อค้นพบ

การถ่ายทอดและนำไปใช้ประโยชน์

ผลการวิจัยสามารถถ่ายทอดสู่วงวิชาการโดยใช้เป็นองค์ความรู้เชิงประจักษ์สำหรับพัฒนากรอบแนวคิดการบริหารสถานศึกษาบนฐานความร่วมมือโรงเรียน ชุมชน และใช้ เป็นต้นแบบในการศึกษาวิจัยต่อยอด ในระดับชุมชน ผลการวิจัยช่วยเสริมสร้างความเข้าใจบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องบริบทท้องถิ่น ด้านสังคมและเศรษฐกิจ งานวิจัยสนับสนุนการใช้

ทรัพยากรและภูมิปัญญาชุมชนร่วมกับโรงเรียนอย่างคุ้มค่า ก่อให้เกิดความเข้มแข็งและความยั่งยืนของชุมชนเชิงการศึกษา ส่วนเชิงนโยบายสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดแนวทางหรือมาตรการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และองค์กรท้องถิ่นในการบริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

สรุป

1. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ประชาสัมพันธ์ ประสานความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียน และให้บริการ
2. การบริหารสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ การบริหารทั่วไป และการบริหารวิชาการ
3. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนอยู่ในระดับมาก จึงส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้านเช่นกัน สามารถอธิบายความแปรปรวนของการบริหารสถานศึกษาได้ร้อยละ 97.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ได้แก่

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย
 - 1.1 ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานที่หลากหลายรูปแบบ โดยมีการเชิญผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญผู้ประสบความสำเร็จและภูมิปัญญาในท้องถิ่นเข้ามาเป็นวิทยากรให้กับทางโรงเรียน
 - 1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรร่วมกันส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างหลากหลาย และมีการวางระบบการบริหารงานพัฒนาองค์กรที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนการปฏิบัติงานของโรงเรียน
 - 1.3 จากผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการบริหารงบประมาณ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากชุมชน โดยมีการวางแผนสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนร่วมกัน กำหนดนโยบายร่วมกับชุมชน จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีร่วมกันตรวจสอบติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงิน และร่วมกันจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นระบบ เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานอื่นและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง อันจะส่งผลให้ประสิทธิผลของสถานศึกษาสูงขึ้น
2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรมีการศึกษาเรื่องปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน

2.2 ควรมีการศึกษาเรื่องการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาเรื่องคุณลักษณะผู้นำกับบทบาทการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553ก). กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจาย อำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา

พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง. <https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/1841036.pdf>

กฤตยา มงคลวงษ์. (2560). รูปแบบการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียน (ภาครัฐ) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา].

กัญจนพร ศรีมงคล. (2565). การสร้างที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยอง เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี].

ไกรพล คำนาค. (2561). การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา]. ThaiLIS. https://tdc.thailis.or.th/tdc/search_result.php

ขวัญใจ พุ่มโอ. (2562). การบริหารงานเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ].

ขวัญพิชชา มีแก้ว. (2562). การบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี].

จักรกฤษณ์ จารัตน์. (2568). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์วรรณกรรมไทยในบทเรียน ด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ฝ่ายมัธยม. วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการศึกษา, 1(3), 1-12.

ชูชาติ พวงสมจิตร. (2560). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. วารสาร มหาวิทยาลัยศิลปากร, 10(2), 1342-1354.

ธีรรัตน์ ไชยสิทธิ์. (2560). การสร้างความสัมพันธ์ของสถานศึกษากับชุมชนที่ยั่งยืนของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4. [การศึกษาอิสระปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา].

ไพลิน อิงคนินันท์. (2562). การบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะนักเรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. [การศึกษาอิสระปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต].

- รณกร ไช้ขนาด และคณะ. (2562). การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สหวิทยาเขตภูพานยาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(1), 133-144.
- รัตนากาญจนพันธุ์. (2556). *การบริหารสถานศึกษาในสถานการณ์วิกฤตไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมพร เพชรประพันธ์. (2568). การประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียนโรงเรียนบ้านดินแดงน้อย. *วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการศึกษา*, 1(5), 50-62.
- สมนึก พงษ์สกุล. (2556). *ปัจจัยและรูปแบบยุทธวิธีการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน*. [การศึกษาอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2. (2566). *ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ปี การศึกษา 2566 กลุ่มนโยบายและแผน*. กาญจนบุรี: ผู้แต่ง. <https://kan2.go.th/>
- วิมลรัตน์ วิโรจน์ไพศาลกุล และอนุฉัตร ชำของ. (2568). ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ปัจจัยความสุขในการทำงาน และ สภาพแวดล้อมในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน บริษัท เอ ไอ เอ จำกัด สำนักงานใหญ่ กรุงเทพมหานคร. *วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการศึกษา*, 1(7), 1-12.
- อนวัช รังสรรค์ และพนมพร จันทรปัญญา. (2561). กระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอต๋อยเต่าจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยพายัพอาร์เอส เทอร์น*, 12(2), 115-130.
- อรอุมา ไมยวงศ์. (2564). *ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม*. [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร].
- อชิรญาณ คชาบาล. (2561). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงาน วิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. [การศึกษาอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี].
- อัจฉรา ศรีพันธ์. (2566). *เอกสารคำสอนรายวิชาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน*. พิษณุโลก: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Krejcie, R.V., & Morgan, K. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Ross, G., (1976). The Role of Tutoring in Problem Solving. *Journal of Child Psychiatry and Psychology*, 17(2), 8-10. <https://www.jstor.org/stable/2326486>